

Є.І. Овчаренко

**СИСТЕМА
ЕКОНОМІЧНОЇ
БЕЗПЕКИ
ПІДПРИЄМСТВА:**

*формування
та цілепокладання*

МОНОГРАФІЯ

УДК 658:338.246
ББК 65.29-80+65.050
О 35

Рецензенти:

Ляшенко О.М. – вчений секретар Національного інституту стратегічних досліджень при Президентіві України, доктор екон. наук, професор.

Маркіна І.А. – проректор з науково-педагогічної роботи та міжнародного співробітництва Полтавського національного технічного університету імені Юрія Кондратюка, доктор екон. наук, професор.

Якушик І.Д. – професор кафедри фінансів та фінансово-економічної безпеки Українського державного університету фінансів та міжнародної торгівлі, доктор екон. наук, професор.

Рекомендовано Вченою радою Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля (протокол № 3 від 11.12.2014 р.)

Овчаренко Є. І.

**Система економічної безпеки підприємства: формування та
О 35 цілепокладання : [монографія] / Є. І. Овчаренко. — Лисичанськ :
"ПромЕнерго", 2015. — 483 с.**

ISBN 978-966-8695-21-6

У монографії представлено результати дослідження проблематики формування та функціонування системи економічної безпеки підприємства. Досліджено теоретичні основи та сучасні уявлення щодо можливостей й особливостей застосування системного підходу у діяльності із забезпечення економічної безпеки підприємства. Розглянуто методологічні аспекти цілепокладання в економічній діяльності, визначено особливості процесів цілепокладання, що мають бути покладені у основу формування та узгодження цілей у системі економічної безпеки підприємства. Розроблено авторський методологічний підхід – конвергентний підхід – та розроблено модель системи економічної безпеки підприємства відповідно до конвергентного підходу. Проаналізовано психологічні аспекти функціонування системи економічної безпеки підприємства та цілепокладання в ній. Обґрунтовано використання психологічної моделі людини як методологічної основи формування та узгодження цілей у системі економічної безпеки підприємства. Викладено організаційно-процедурні аспекти цілепокладання у системі економічної безпеки підприємства у відповідності до конвергентного підходу та визначений організаційний супровід узгоджувальних дій суб'єктів економічної безпеки підприємства. Монографія розрахована на вчених та фахівців-практиків у сфері забезпечення економічної безпеки різних об'єктів, а також для використання у навчальному процесі з підготовки фахівців з управління фінансово-економічною безпекою та фахівців економічного напрямку загалом у якості наукового посібника.

В монографии представлены результаты исследования проблематики формирования и функционирования системы экономической безопасности предприятия. Исследованы теоретические основы и современные представления о возможностях и особенностях применения системного подхода в деятельности по обеспечению экономической безопасности предприятия. Рассмотрены методологические аспекты целеполагания в экономической деятельности, определены особенности процессов целеполагания, которые должны быть положены в основу формирования и согласования целей в системе экономической безопасности предприятия. Разработан авторский методологический подход – конвергентный подход – и разработана модель системы экономической безопасности предприятия в соответствии с конвергентным подходом. Проанализированы психологические аспекты функционирования системы экономической безопасности предприятия и целеполагания в ней. Обосновано использование психологической модели человека как методологической основы формирования и согласования целей в системе экономической безопасности предприятия. Изложены организационно-процедурные аспекты целеполагания в системе экономической безопасности предприятия в соответствии с конвергентным подходом и определено организационное сопровождение согласовательных действий субъектов экономической безопасности предприятия. Монография рассчитана на ученых и специалистов-практиков в сфере обеспечения экономической безопасности разных объектов, а также для использования в учебном процессе по подготовке специалистов по управлению финансово-экономической безопасностью и специалистов экономического направления в целом в качестве научного пособия.

ISBN 978-966-8695-21-6

УДК 658:338.246
ББК 65.29-80+65.050

© Овчаренко Є.І.
© "ПромЕнерго", 2015

474155

ЗМІСТ

Передмова	С. 4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФУНКЦІОНУВАННЯ СИСТЕМИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА	8
1.1. Праксеологічний контур поняття підприємства та його економічної безпеки.	8
1.2. Система та системність у науці про економічну безпеку підприємства	37
1.3. Сучасні уявлення про систему економічної безпеки підприємства	70
Список використаних джерел до розділу 1	104
РОЗДІЛ 2. МЕТОДОЛОГІЧНИЙ БАЗИС ФОРМУВАННЯ ТА УЗГОДЖЕННЯ ЦІЛЕЙ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА	119
2.1. Ціль: походження феномену, сутність, підходи до розуміння	119
2.2. Методологія формування та узгодження цілей у економічній діяльності підприємства	144
2.3. Поняття "інтерес", "загроза" та "ризик" як засоби змістовної конкретизації цілі у забезпеченні економічної безпеки підприємства ...	175
Список використаних джерел до розділу 2	199
РОЗДІЛ 3. МЕТОДОЛОГІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА	209
3.1. Конвергентний підхід у економічній безпеці підприємства: аксіологія, сутність та прагматизм	209
3.2. Інституціональне забезпечення системи економічної безпеки підприємства щодо формування та цілепокладання	244
3.3. Формування системи економічної безпеки підприємства: морфологічні підходи та вибір системотворного фактору	261
Список використаних джерел до розділу 3	297
РОЗДІЛ 4. ПСИХОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ ЦІЛЕПОКЛАДАННЯ У СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА	302
4.1. Психологічна модель людини як методологічна основа цілепокладання у системі економічної безпеки підприємства	302
4.2. Використання індивідуально-психологічних особливостей суб'єктів економічної безпеки підприємства у процедурах цілепокладання	321
4.3. Технології ідентифікації та репрезентації індивідуально-психологічних особливостей суб'єктів економічної безпеки підприємства	360
Список використаних джерел до розділу 4	392
РОЗДІЛ 5. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ АСПЕКТ ЦІЛЕПОКЛАДАННЯ У СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА	400
5.1. Процедури цілепокладання у системі економічної безпеки підприємства у відповідності до конвергентного підходу	400
5.2. Навмисне роззугодження цілей та цільова економічна злочинність на підприємстві: сутність, зміст та протидія системи економічної безпеки	435
Список використаних джерел до розділу 5	468
Додатки до розділу 1.	471